

Autoritet i posluh – jedinstven izbor ljubavi

Služenje autoriteta i posluh - polazište za razmišljanje

Enrica Rosanna, kći Marije Pomoćnice

Tema autoriteta u redovničkoj zajednici vrlo je zahtjevna, ne samo s točke teološkog, duhovnog i pastoralnog razmatranja, nego i egzistencijalnog. Ta je tema autoritativno obrađena u dokumentu *Služenje autoriteta i posluh* koji mislim da ste već pročitali i na koji ću se detaljno pozivati.

Redovnica sam. Živim u zajednici i dijelim njezina bogatstva i ograničenja, no više se puta pitam o svojoj zajednici, o njezinoj životnosti i o sredstvima koja tu životnost potiču ili sprječavaju. Stoga, ne osjećam da prodajem "prazne" riječi, nego u savjesti vjerujem da trebam ponuditi svjedočanstvo i plod vlastitog životnog iskustva, naravno, obogaćenog iskustvom koje me je Gospodin tražio da kroz ove godine vršim u Dikasteriju za posvećeni život (godine u kojima se, na žalost, smanjilo moje sudjelovanje u životu zajednice). Želim pružiti samo neka polazišta za razmišljanje kako bih vas zainteresirala za čitanje dokumenta *Služenje autoriteta i posluh* te prenijela poticaje koje i sama osjećam kao potrebnima u osobnom rastu i rastu svoje zajednice u svim aspektima, posebno u posluhu koji se traži u svakoj zajednici: od poglavara i braće, poglavarica i sestara.

Olivier Clément napisao je prelijepu knjižicu pod naslovom *Raspeta moć* (CLÉMENT Olivier, *Il potere crocifisso*, Comunità di Bose, Qiqaiion, 1999.), koju savjetujem pročitati svima onima kojima je povjerena zadaća autoriteta. Taj nas naslov poziva na duboko promišljanje. Zapravo, samo je moć raspete ljubavi u stanju učiniti da služenje autoriteta bude služenje osobi, zajednici, poslanju, inkulturaciji karizme. Moć Raspetoga, Isusove ruke raširene na križu govore nam o ljubavi, o slobodnoj ljubavi koja stvara slobodu.

Predstavljajući lik velikog crkvenog oca opata sv. Maksima, Papa je na generalnoj audijenciji 26. lipnja 2008. govorio o slobodi: "Vrhunac slobode je 'da', usklađenost s voljom Božjom. Samo u 'da' čovjek stvarno postaje ono što jest; samo u velikoj otvorenosti izraženoj s 'da', u sjedinjavanju vlastite volje s božanskom, čovjek postaje neizmjerljivo otvoren, postaje božanski."

Dakle, da bi se tema mogla obraditi, a dokument razumjeti, potrebno je, prije svega, zaustaviti se u razmatranju riječi *moć*: moć koja oslobađa i daje slobodu, moć koja je neiskvarena klijentelizmom, statusom *quo*, sporazumima, osobnim interesima, računicama, moć koja je slobodna i oslobađajuća. Na žalost, riječ *moć* u društvu prečesto podsjeća na zahtjev za nadmoći, vlasništvom, tlačenjem slabijih, za upotrebu snage koja porobljuje i umanjuje. Također, *moć* podsjeća na Auschwitz, Kosovo, Čečeniju, Irak, Sudan, Afganistan, višenacionalne kompanije, ekološke katastrofe, dugove siromašnih zemalja, političke skandale, recesiju... Stoga je potrebno moć iskupiti kako bi se predložila kultura moći shvaćene kao služenje pojedincu i zajednici. To je iskupljenje osobito potrebno novim generacijama da bi u budućnost gledale bez straha. Potrebni su muškarci i žene koji vrše autoritet u duhu besplatnosti, u dosljednosti između *govoriti i činiti*, sposobni za velikodušnost i milosrđe; potrebno im je vrijeme više nego stvari, više inteligencija nego sredstva, više strpljivost nego improvizacija, žar više od računice. Drugim riječima, potreban im je autoritet koji svoje služenje živi kao izbor ljubavi.

Govoreći o sv. Pavlu i njegovu iskustvu križa, papa Benedikt XVI. je na audijenciji 3. listopada prošle godine u katehezi izjavio da je "besplatnost ljubavi prava mudrost". Samo onaj koji vrši službu autoriteta dajući ljubav besplatno, postaje mudar, a dobro znamo koliko je mudrost potrebna onome tko vrši tu službu.

I dok listam obiteljski album svoje kongregacije, uvijek bivam okrijepljena primjerom tolikih sestara koje su jednostavno i hrabro vršile službu autoriteta živeći ga doista kao služenje pojedincima i zajednici. (Sjećam se jedne poglavarice koja je bila odgovorna za zajednicu od 220 sestara među kojima je bilo 150 mladih studentica.).

Predstavljajući Majku Tereziju Skupštini Ujedinjenih naroda, tajnik je rekao: "Predstavljam vam najmoćniju ženu na svijetu!" Ta rečenica nije tek puka fraza, prigodni izraz poštovanja, nego priznanje onoga što moć znači ili bi trebala značiti. Ona predstavlja služenje zajedničkom dobru, dobru svakog pojedinca i svih zajedno, nesebično služenje, ljubav otvorenih ruku jer sve je darovano, besplatno i ponizno. Isus mijenja izvor moći te objavljuje da je svaki čovjek sposoban za moć ako je sposoban za služenje.

Kad razmišljam o ženi s karizmom autoriteta, gotovo automatski pomislim na veliku sv. Tereziju Avilsku, utemeljiteljicu, crkvenu naučiteljicu, ženu na mjestu, inteligentnu i mudru ženu.

Služenje autoriteta: dar i obveza

Naputak *Služenje autoriteta i posluš*, citirajući VFC 50, naglašava da je "u posvećenom životu vlast prije svega duhovna vlast" (br. 13a). "Vlast je duhovna", čitamo u dokumentu, "kada se stavlja u službu onoga što Duh želi ostvariti po darovima koje On sam razdjeljuje svakom članu bratstva, unutar karizmatškog projekta dotične ustanove". Čitav se dokument zadržava na onome što možemo definirati kao duhovno-pastoralna zadaća autoriteta: osigurati zajednici vrijeme i kvalitetu molitve te druge prostore potrebne za duhovni život, ali i sve ono što izgrađuje bratski život u zajednici; ohrabrivati ju u teškim trenucima; održavati živom ljubav prema Crkvi i karizmi; osiguravati trajnu formaciju; slušati i razgovarati...

Dokument posebno upozorava da je upravo poglavar onaj koji prvi treba činiti ono što traži od drugih. To upozorenje očito nije slučajno, nego izražava snažan zahtjev za pružanjem primjera (svjedočanstvo, *martiria*), zahtjev da dar autoriteta postane obveza, služenje.

Od autoriteta se traži vršenje dragocjene "službe ravnoteže" i to tako da pomaže zajednici kako ne bi upala u suprotne krajnosti – i one koji se tiču pojedinca i one koji se tiču zajednice. Dakle, traži se poštivanje pravične autonomije svakog brata, odnosno sestre, ali i usklađivanje i sposobnost pozivati sve na suradnju; traži se sklad "između zajednice i poslanja, između života *ad intra* i života *ad extra*"; milosrđe i opraštanje bratu ili sestri koji pogriješe, ali i osjećaj za pravdu kad pogriješka drugima prouzrokuje štetu. Osim toga, trebamo, s jedne strane, izbjegavati stavove dominacije, a s druge, oblike paternalizma ili maternalizma.

Obilježje koje dobro izražava ovu službu autoriteta jest njezina obveza "biti svjestan toga da ideal nije imati zajednicu bez sukoba, već zajednicu koja je voljna suočiti se s vlastitim izazovima kako bi ih pozitivno riješila, tražeći rješenja koja ne zanemaruju nijednu od vrijednosti koju se mora uzeti u obzir". (br. 25).

Komentirajući odlomak iz Evanđelja po Mateju, (*Na Mojsijevu stolicu zasjedoše pismoznanci i farizeji... Činite dakle i obdržavajte sve što vam kažu, ali se nemojte ravnati po njihovim djelima jer govore, a ne čine ... Vole pročelja..., prva sjedala... i pozdrave na trgovima... Mt, 23,1-12*), p. Ermes Ronchi hrabro kaže: „Razumijem napast farizeja, ona je i moja: zadovoljiti se reći, zadovoljiti se riječima... Samo evanđelje nudi pravilo za životnu istinu: djelovati skriveno umjesto javnog pokazivanja, jednostavnost umjesto dvoličnosti, služenje umjesto vlasti ... U tome je veličina i ugled onoga koji je pozvan na služenje autoriteta; radi se o autoritetu s ogrtačem, koji se sagiba – poput Isusa – da bi braći oprao noge.“¹

Vratimo li se na govor o moći s početka, možemo reći da samo vlast koja služi postaje autoritetom. U etimološkom značenju riječi *auctoritas* dolazi od glagola *augere* koji znači omogućiti sazrijevanje, rast, znači nastojati podvrgavati se svakom životu da bi on mogao rasti u punini.

Jasno, nemaju svi sposobnost biti vođom (*leader*). Vođom se ne rađamo, iako za to i posjedujemo kvalitete, vođom se postaje. Sveta Katarina Sijenska je rekla: „Budite ono što trebate biti i zapalit ćete vatru u Italiji.“

Moramo postati ono što jesmo, nastaviti učiti ono što već znamo. A u životu učimo svaki dan! Prirodni darovi se pounutrašnjuju, razvijaju, mijenjaju, ostvaruju, njeguju, rastu. Sjeme mora umrijeti u zemlji da bi postalo klas. To je zakon života. Kršćanin nije izabrao stranku montažnih dijelova, nego stranku korijena!

Među kvalitetama koje pridonose dobrom vršenju autoriteta, nekima dajemo prvenstvo u odnosu na druge:

- Prva je *razboritost*. Sveti Franjo Saleški je govorio: ako su sveti – mole, ako su mudri – uče, ako su razboriti – upravljaju. Razboritost je stožerna krjepost, ali i teška krjepost.
- Druga ljudska vrijednota je *zrelost*. Ona se očituje u ravnoteži jer onome komu je povjerena služba odgovornosti nije dopušteno prepustiti se, biti zahvaćen vlastitom razdražljivošću, brzinski vidjeti plodove. Ako mu se to i dogodi, treba imati hrabrosti započeti iznova i tražiti oprost. Razborita osoba nikada ne donosi bezuvjetne sudove i ne želi biti u pravu konačno i pod svaku cijenu.
- *Strpljivost* je također važan dar. Tko vrši službu autoriteta, ne smije biti nestrpljiv. Prije svega, mora biti strpljiv sa samim sobom. Mi smo djeca modernog društva, društva obilježenog ubrzavanjem stvari, trčanjem, slobodni zahtijevati sve i dobiti odmah. Stoga je nužno vježbati strpljivost.

Strpljivost ne znači prepustiti samima sebi one koji su nam povjereni. Onaj tko vodi zajednicu mora voditi brigu i o uzajamnom djelovanju i povezanosti zajednice nastojeći izbjeći da se sukobi nagomilavaju i da male svađe postanu trajni rat, rat bez granica. "Sunce nek ne zađe nad vašom srdžbom...", poučava nas psalam.

- Svaki vođa mora biti *hrabar*. Prije svega, hrabrost je sam sebi priznati istinu o vlastitim ograničenjima jer kultura hrabrosti je upravo kultura vodstva. Tko vodi neku zajednicu, mora imati hrabrosti reći stvari koje nisu u redu, ispravljati, uredovati u ispravljanju smjera; ne smije biti ni maternalist ni paternalist; treba znati pravodobno ispravljati; ne smije pod okriljem

¹ RONCHI Ermes, *Sciogliere le vele*, Cinisello Balsamo, S. Paolo, 2004., str. 126. – 127.

tolerancije prikrivati vlastitu plašljivost nego svakome pomagati, u punini ostvarivati vlastiti poziv, odgovorno i sa zadovoljstvom izvršavati vlastitu zadaću.

Stoga je od temeljne važnosti da ono što poglavar ili poglavarica traže od drugih i sami žive. I, što je najvažnije, treba voljeti sve, svakog posebno pa i onoga tko je buntovan. Zalažući se za mlade, don Bosco je govorio: "Mlade ne treba samo voljeti, nego činiti tako da se oni osjećaju voljenima." Koliko je utješan napor i radost steći brata ili sestru!

Sve ovo očito pretpostavlja da je poglavar čovjek vjere, duboke vjere, molitve, čovjek koji se voli uspoređivati s riječju Božjom kako bi raspoznao i djelovao. Treba znati da se mnoge teške situacije rješavaju samo na koljenima, uz molitvu. O tomu najviše možemo naučiti iz primjera sv. Benedikta, oca redovničkog života!

Očito je da bi autoritet, dok se trudi oplodivati i razvijati vlastite kvalitete, trebao osjećati potrebu za suočavanjem s ograničenjima i nedostacima koji bi mogli sprječavati njegovu službu. Ta su ograničenja na neki način suprotnost krjepostima koje se trudi steći. Primjerice, nasuprot razboritosti i uravnoteženosti je improvizacija. Poglavar nikada ne smije improvizirati! Često imamo potrebu odmah vidjeti rezultate rada, no sami sebe trebamo uvjeriti da to nije moguće jer duhovni život i kod mladih i kod starijih raste poput sjemena. Također, autoritet bi u zajednici trebao usklađivati snage radi postizanja zajedničkog dobra te dobra svakog pojedinca. Da bi to postigao, treba djelovati na dvjema razinama: instrumentalnoj, odnosno upravljanju, i izražajnoj, odnosno izgradnji jedinstva. Može se dogoditi da vođa ne zna dobro uravnotežiti ta dva zadatka. Posljedica je da čitava organizacija funkcionira, ali se osobe ne vole ili pak da postoji veliko bratstvo među osobama, ali se ne postižu zadani ciljevi.

Posebno treba voditi računa o usredotočenom autoritetu, autoritetu koji želi sve držati u svojim rukama i ne zna delegirati i omogućiti sudjelovanje. Nasuprot takvu autoritetu je previše popustljiv, onaj koji dopušta da svatko radi što želi. Treba se bojati i autoriteta koji se boji sukoba. Trebamo se sjetiti da se svi sukobi ne mogu riješiti pa onaj tko je pozvao na služenje autoriteta, prvi treba naučiti živjeti u miru "unutar" sukoba. Teškoća pomaže, otupljuje oštrice i dopušta rasti. Koliko smo puta nešto naučili kroz bol, kroz spor s bratom ili sestrom, od onoga koji nam je možda bezobzirno rekao istinu u lice?!

Od autoriteta se traži da bude stručnjak u slušanju. Jao onome tko ima "puna usta", a "zatvorene uši"! Još mislim na sv. Benedikta i na onu mudru riječ kojom započinje IV. poglavlje njegovog pravila: "Slušaj sine...!" A sa slušanjem treba ujediniti *riječ*, razboritu riječ, jer su slušanje i riječ dva naličja iste medalje. Potrebno je znati reći pravu riječ koja je plod osluškivanja srca. Na žalost, može se čuti bez slušanja, bez uključivanja. Može se slušati i o najbolnijoj situaciji i ostati nezainteresiranima.

Dokument jasno upozorava na neke rizike i teškoće s kojima se ne smije miriti. Prije svega su to "bijeke ostavke", odnosno odbijanje izvršavanja vlastite uloge, bez zalaganja i vjernosti bježati "od situacija u kojima treba donositi jasne i ponekad neugodne odluke" (br. 20, f), ostavljajući zajednicu bez učinkovitog vodstva i na taj način podupirati duhovnu i misionarsku inerciju.

Drugi rizik naznačen u dokumentu odnosi se na poslove koje vodi zajednica, tj. kada se u praksi ustupi autoritet onome koji ima odlučujuće sposobnosti dovodeći na taj način do opasnog raščlanjivanja "vlasti" i svođenja uloge poglavara na ulogu jednostavnog duhovnog animatora redovničke zajednice. Netko bi rekao da nije prometnik onaj koji regulira promet.

Nadalje, u tom dokumentu stoji ozbiljno upozorenje da "onaj koji svoju službu shvaća kao sredstvo za vlastito isticanje i afirmiranje, kao priliku da druge stavi u svoju službu i da ih sebi podloži, očigledno izlazi iz okvira evanđeoskog modela autoriteta." (br. 21).

Prema Ermesu Ronchiju "najveći među ljudima je onaj koji pretvara ljubav u božansku ludost služenja: najveći među vama neka vam je sluga (...). To je Isusov put protiv struje: Bog ne drži svijet na svojim nogama, on je na nogama svih ljudi. Bog nije gospodar gospodara, On je sluga koji u Isusu pere učenicima noge. Nije Gospodar života, On je više, sluga svakog života."²

Na temelju svega rečenoga možemo ustvrditi da se u zajednici ne smijemo zadovoljavati samo situacijom "biti zajedno na neki način". Naprotiv, moramo kao sluge Kristova poslanja zajedno rasti u konkretnosti života zajednice. U tom rastu autoritet ima posebnu i nezamjenjivu ulogu. Život zajednice ne sastoji se zapravo samo u povezivanju slugu poslanja u jedno, nego je on sastavni dio poslanja ako je svjedočanstvo zajedništva. Život u zajednici je više od stanovanja pod istim krovom, više od sjedenja za istim stolom, opsluživanja istog pravila. To je dijeljenje vjere, motivacije za život i rad, dubokih potreba susreta s Kristom.³ To je življenje – svakoga u skladu s vlastitom ulogom, to je jedinstveno poslanje ljubavi.

Prema tome, živjeti služenje autoriteta znači uzajamno biti slugom jedno drugome, pružati si uzajamnu gostoljubivost u životu i u srcu, udahnuti "dušu", a to konkretno znači gledati u lice rizicima i dobro utrošiti sredstva.

Da bi se upotpunila predodžba o mogućim rizicima, treba naglasiti da onaj koji animira jednu zajednicu, mora istančati svoju dušu kako bi stekao onu majčinsku, odnosno očinsku nježnost koja je u stanju prihvaćati bez osuđivanja ubirući uvijek, preko granica i škrtosti, otajstvo osobe koje se ne može umanjiti.

U cijelom se dokumentu velika pozornost pridaje vrijednosti dostojanstva osobe, osobe koja je prepoznata kao "jedno od najznačajnijih obilježja moderniteta i samom Božjom providnošću danost koja zahtijeva shvaćanje autoriteta na nov način i da se kao takvom prema njemu odnosimo." (br. 2).

Nakon konstatacije da se "u posljednjih godina, kako u Crkvi tako i društvu, promijenio način na koji se shvaća i živi vlast i posluh", opaža se da se "to, među inim, može zahvaliti svijesti o vrijednosti pojedine osobe, s njezinim pozivom i njezinim umnim, afektivnim i duhovnim darovima, s njezinom slobodom i sposobnošću uspostavljanja odnosa s drugima". (br. 3)

Zaustavljajući se na prioritetima služenja autoriteta, podsjeća se da je "autoritet pozvan promicati dostojanstvo osobe: posvećivat će pozornost svakom članu zajednice – njegovu ili njezinu rastu, svakoga će od njih cijeniti, o svakome gajiti pozitivno mišljenje, njegovati prema njima iskrenu naklonost i držati u tajnosti ono što mu je rečeno u povjerenju". (13, c).

U propovijedi održanoj 31. listopada 1943. na svetkovinu Krista Kralja, blaženi je kardinal Stepinac rekao da "katolička Crkva ne pozna rasa koje gospoduju, i rasa koje robuju. Katolička Crkva pozna samo rase kao tvorevine Božje; a ako koga cijeni više, to ja ona koji ima plemenitije srce, a ne jaču pesnicu. Za nju je čovjek jednako Crnac iz centralne Afrike kao i Evropejac. Za nju

² RONCHI, nav. dj., str. 27.

³ Usp. KOLVENBACH Peter, *Gesuiti: Lettera sulla comunità, Amici del Signore oltre che compagni*, 15. lipnja 1998., str. 9. – 10.

je kralj u kraljevskoj palači upravo tako čovjek kao i zadnji siromah i Ciganin pod šatorom."⁴ Ne postoje granice ni rasama ni jezicima, ne postoje uvjeti ni mišljenju ni razvoju, ne postoje političke ideologije ni kulturni smjerovi koji mogu izbrisati lice Božje iz života svake ljudske osobe.

U zajednici, u uzajamnom posluhu, u služenju kraljevstvu

Iako se bavi autoritetom, ta je tema u dokumentu prikazana u okviru obzorja posluha. Zapravo, redovnički posluh ne postoji jer postoji ljudski autoritet koji ga zahtijeva; pravi i posljednji naslovnik posluha nije redovnički autoritet, nego sam Bog. Naime, odnos vjernika s Bogom nužno se izražava kroz posluh. Redovnički autoritet je službenik tog temeljnog i neophodnog posluha i pokazuje mu put, put kojim se uspinje, često nepoznat, grbav i zavojit, pun uzbrdica i nizbrdica, pun ugodnih i neugodnih iznenađenja.

Nemojmo zaboraviti da je mjerilo kršćanskog posluha Krist. On, u Duhu, u svakome od nas pounutrašnjuje temeljne zahtjeve evanđelja i vodi nas tako da ih živimo kao izraze Božje volje, da ih uzdignemo do onog stupnja kada postanu našima. Samo u svjetlu takvog posluha razumijevaju se i žive razna posredovanja Božje volje. Pri tome uvijek treba imati na umu da nad svime treba kraljevati evanđelje.

U *Novom zavjetu*, na što je nedavno ukazala i biskupska sinoda, *proprium* kršćanskog posluha nalazi se u Isusovu posluhu. U središtu tog posluha je *sinovski odnos* koji Isus živi s Ocem, a u njegovom je srcu *ljubav* prema Ocu i prema braći. Evanđelje po Ivanu naglašava upravo tu dimenziju predstavljajući Isusa kao posve lišena samoga sebe: u onome što govori i čini uvijek upućuje na Oca koji ga je poslao. Ovaj posluh pun ljubavi daje smisao Isusovu životu, daje smisao njegovoj smrti na križu pretvorivši ju u čin slobode. Ta poslušnost Božjoj volji pomogla je Isusu da se podvrgne i ljudima i događajima kako bi izvršio svoje poslanje.

Na Kristov posluh nakalemljuje se posluh kršćanina, a posebno nas posvećenih; tu posluh nalazi svoju *mjeru* i *formu*, formu oblikovanu od Duha koji nas obvezuje da ga živimo kreativno i odgovorno, kao čin velike ljubavi. Autentičan posluh uvijek je podvrgavanje Bogu, a ne nekom jednostavnom stvorenju, bez obzira na njegovo dostojanstvo.

Nije, dakle, ljudska mudrost autoriteta povod našem posluhu premda i danas, više nego ikada, čeznemo da poglavari budu ispunjeni ravnotežom, mudrošću, sposobnošću upravljanja i velikom razboritošću koja je temelj, izvor, mjera i oblik svim ostalim stožernim krjepostima, onom razboritošću koja je dobri duh upravljanja nama samima i drugima.⁵

Naputak donosi nekoliko važnih bilježaka o posredovanju, što je vrijedno zabilježiti, ali možda je najdelikatnija točka u čitavu dokumentu prijelaz od poslušnosti volji Božjoj prema poslušnosti

⁴ RAVASI G., *Il seme della parola. Mattutino*, Casale Monferrato, Piemme 2004., str. 265. (preveo A. Benigar, *Stepinac*, Zagreb, 1993., str. 415.).

⁵ Vidi: BERTOLONE, V., *Comunità manageriali e/o mistiche*, Konferencija održana u Rimu 17. siječnja 2005. (neobjavljeno).

pravilima života i poslušnosti poglavarima.

Zapravo, promatrajući beskrajnu udaljenost koja postoji između najsvetijeg i nedokučivog *consilium Dei* i onoga što poglavari predstavljaju kao objekt poslušnosti, nameće se apsolutno legitimno pitanje je li ljudska volja, koliko god ugledna, doista u stanju sadržavati i iskazivati volju Božju?

Dokument ne traži da se u potpunosti odgovori na pitanje od velike važnosti poput ovoga, nego donosi polazne točke na kojima se vrijedi zaustaviti, koje potiču razmišljanje i razmatranje.

Predstavljajući dokument Vijeću generalnih redovničkih poglavara, njegova uzoritost msgr. Gardin je dao tri značajne napomene:

- Prije svega se ističe da ljudska posredovanja "dopuštaju prepoznati volju Božju". Pritom treba voditi brigu da se u potpunosti ne poistovjete pravila ili odredbe s voljom Božjom. Konkretno to znači da u traženju Božje volje posredovanje autoriteta predstavlja neophodan glas i glas koji se ne može odbiti. S druge strane, odluka poglavara treba biti plod dijaloga s drugima: poglavar, svjestan svojih ograničenja, treba donositi odluke na taj način da dopusti da ga i druge osobe prosvijetle. Poglavlje u kojemu se obrađuje tema o teškim poslušima podsjeća da sv. Benedikt traži "slobodan, otvoren, ponizan i povjerljiv dijalog između monaha i opata".
- Na drugom pak mjestu citirani tekst naglašava da i pisani i nepisani zakoni i odredbe polaze od evanđeoskih zahtjeva. Evanđelje je temeljni kriterij koji vodi služenje autoriteta: redovnik i redovnica moraju znati da jedino evanđeoskim duhom i uspostavom evanđeoskog odnosa s poglavarom i zajednicom treba prihvaćati odredbu koja im je dana.
- Na trećem se mjestu razmatra ljudsko posredovanje koje nije uvijek savršeno. Dapače, kaže se da je "posredovanje po svojoj naravi ograničeno i na jednom nižem stupnju od onoga na što upućuje, utoliko više ako je riječ o posredovanju Božje volje ljudskim sredstvima" (br. 10). Time je iskazano vrlo važno priznanje: Božja volja dolazi k nama preko sredstava koja su uvijek nesavršena, ograničena, pogrješiva. No, možda ne treba zaboraviti da je to normalno stanje u kojem se nalazi onaj tko traži Boga i njegovu volju o kojoj se govori od početka dokumenta: putevi koji vode do Boga često su zapriječeni tminom i nesigurnošću. Sve u svemu, to je način na koji nam se Bog objavljuje: prihvaćanje Boga koji je izabrao slabost "tijela" da bi s nama stupio u odnos, zahtijeva i prihvaćanje nestalnih i nesavršenih posredovanja kako bismo upoznali njegovu volju.

Tim se dokumentom nanovo pozivaju redovnici i redovnice na potrebu poslušnosti unatoč pogrješivosti poglavara. Isto se tako pozivaju poglavari da iznimnom brigom traže ono što doista odgovara Božjoj volji: "Sveti Augustin podsjeća da onaj koji sluša uvijek vrši Božju volju, ne zato što bi se ono što poglavar zapovijedi nužno podudaralo s Božjom voljom, već zato što Bog želi da se sluša onoga koji je postavljen za vođu.

Ali autoritet, sa svoje strane, mora, s pomoću molitve, razmišljanja i savjetovanja s drugima, revno tražiti ono što stvarno Bog želi. U suprotnom poglavar ili poglavarica, namjesto da predstavljaju Boga, izlažu se opasnosti da se nepromišljeno postavljaju na Božje mjesto." (br. 12).

Sve u svemu, može se reći da ono što je u dokumentu naznačeno i predloženo autoritetu, nije ništa drugo nego pomoć kako njegovu službu, koliko je god to moguće, učiniti manje neprikladnom za posredovanje u volji Božjoj.

Još se jednom vratimo Isusu, razlogu i uzoru našega posluha. On je došao da bi nam objavio veliku stvarnost: Boga koji je potpuni i vječni *dar* samoga sebe, koji je *život* vječno darovan. Poziva nas da svojim posluhom uđemo u to preobilje ljubavi: bilo da je ono življeno u služenju autoriteta ili u nekom drugom zajedničkom i crkvenom služenju. Taj poziv jest, i treba biti, svagdašnji kruh nas posvećenih osoba, svakoga od nas... Kao što poslušnost Sina *pripovijeda* o Ocu, jer ga odricanje od samoga sebe čini prozirnim za Očevu ljubav – *Tko je vidio mene, vidio je i Oca* (Iv 14,9) – tako naš posluh treba pripovijedati Kristovu ljubav u današnjem danu. Naš je život pozvan da predstavljamo zamjetljive tragove koje je Presveto Trojstvo ostavilo u povijesti kako bi probudilo draž i nostalgiju za božanskom ljepotom. (Usp. VC 20).

Pozvani smo pripovijedati Kristovu ljubav danas, pripovijedati Božju ljubav drugima, svima. Da, upravo svima. Jao nama ako kakvim pridjevom određujemo tko zaslužuje našu ljubav! Nju zaslužuju svi – čak i Kajin. *Drugi* se tiče mene, pripada mojim brigama, upisan je u moje misli i u moje srce. Izabirući Krista, izabrao sam biti poput Njega, ljubiti poput Njega: kad pere apostolima noge, kad se obraća Judi koji ga izdaje nazivajući ga prijateljem, kad moli za one koji ga ubijaju, kad plače nad mrtvim Lazarom ili kad ostaje ganut mirisnom pomasti. Odvažio sam se poput Njega biti poslušan volji Očevoj, svjestan i sretan što radi ljubavi mogu Bogu slobodno darovati vlastitu slobodu i volju. Takva ljubav zna biti kreativna i u svojoj rutini, u svakodnevici onoga koji istovremeno sluša i zapovijeda u duhu služenja pridajući vrijednost i zadijevajući kreativnost stvarima koje se čine beznačajnima. To je ljubav koja zna biti kreativna i u praštanju... Uzajamni oprost temeljna je potreba odnosa između autoriteta i posluha iako nije lako razoružati srce pred pravom ili tobožnjom nepravdom.

Na žalost, i iz osobnog iskustva raspoznajemo krhkosti svojega posluha: koristoljubivog, plašljivog, privučenog, slabo odgovornog, samodovoljnog... Jednako smo tako svjesni i krhkosti našeg autoriteta: dalekog, birokratskog, sračunatog, moralizirajućeg, koristoljubivog, slabog. No, ne trebamo se tomu čuditi: to je brašno u našoj vreći, to su plodovi iz našega vrta koji zahtijevaju obrezivanje. Zbog toga treba učiti od Isusa! P. Clorivière piše: "(Neki) slušaju uvijek (vrše sve ono što im je zapovjedbno) i nikad ne prakticiraju redovnički posluh, jer je njihovo podvrgavanje jednostavno prirodno, slušaju kao sluge, bilo zbog zadovoljstva, bilo zbog straha, bilo zbog puste želje da budu cijenjeni. Nije Božji glas onaj koji slušaju u zapovijedi poglavara, u Njemu vide samo osobu koju ljube i koje se boje ili joj žele ugoditi."⁶ Oni zaboravljaju da je autentičan posluh u biti čin vjere i, kao takav, nužno je obilježen tamom koja je sastavni dio svakog čina vjere. Zaboravljamo da je posluh čin ljubavi te da ljubav ima cijenu.

Drugi, pak, zaboravljaju da je vlast koja oslobađa, ona Boga raspetoga. Njegove probodene i raširene ruke svjedočanstvo su da je pravi autoritet, prava vlast, vlast Raspetoga, vlast koja želi različitost drugoga sve do prepuštanja samog sebe da bude ubijen kako bi tom *drugom* ponudio uskrsnuće. "Stoga se apsolutna vlast – ona koja pripada Bogu (...) – u potpunosti poistovjećuje s darivanjem samog sebe, sa žrtvom koja ljudima priopćuje život i daje temelj njihovoj slobodi. Utjelovljeni Bog je 'onaj koji daje vlastiti život za svoje prijatelje i moli za svoje krvnike. Božja vlast znači vlast ljubavi. Iz 'ludosti ljubavi, onaj koji je Život u punini, radi nas postaje život u srcu smrti'.⁷ Taj paradoks ljubavi, tako slab u svojoj suverenosti, tako suveren u svojoj slabosti, škola je za mene, za nas, potpora, vodič za povezivanje u svakodnevici sakramenta oltara sa sakramentom brata i sestre.

⁶ Preuzeto iz LYONNET S., *Autorità e obbedienza alla luce della Scrittura*, str. 12.

⁷ CLEMENT Olivier, *Il potere crocifisso*, Bose, Qiqajon, 2001., str. 35.

U kršćanskoj zajednici, u našim redovničkim zajednicama, treba, stoga, sazrijevati ona odgovornost, onaj uzajamni posluš koji se rađa iz svijesti da smo tijelo Kristovo, da ne pripadamo samima sebi, nego Kristu, a po njemu Bogu (usp. *1 Kor* 3,23). I u tom učenju, onaj tko je postavljen kao autoritet, ima vrlo dragocjenu ulogu. Učio nas je tomu još Isus kroz pedagogiju koju je upotrijebio prema dvojici učenika na putu u Emaus (susret, zajednički hod, dijalog, večera).

U svojim smo zajednicama mnogo puta iskusili napor uzajamnog odgoja za posluš, ali po cijeni istoj koju je platio Isus koji "premda je Sin, iz onoga što prepati, naviknu slušati i, postigavši savršenstvo, posta svima koji ga slušaju začetnik vječnoga spasenja. Iz onoga što prepati naviknu slušati" (*Heb* 5,8-9).

Za posluš onoga koji se posve darovao Bogu nema drugog puta osim onog Kristovog: puta trpljenja i križa. Trpljenje je neizbježno, no uvijek znači put do prave radosti. "Duša zaljubljena u Boga", pisala je Katarina Sijenska, "ne bježi od napora koji susreće iz razloga poslušnosti, nego uživa toliko više koliko vidi da treba uložiti napora. I toliko više uživa i veseli se što je uža veza koja ju veže sa poglavarom kojeg treba slušati, jer vidi da što je volja više svezana ovdje dolje, toliko je više svezana s Kristom u nebu." ⁸

Obvezne etape na tom putu, koji pretpostavlja temelj vjere, granitne vjere, velike poput gorušičina zrna, imaju točno određena imena kojima je označen put koji treba prijeći:

- **odanost** – zajednicama danas prijete velika opasnost, okreće se prema anomičnom zajedničkom životu, životu koji teži izbjegavanju normi, zajedničkom životu u kojemu je sve manje vrijednosti, a vlada uzajamna indiferentnost;
- **uzajamna odgovornost** – nečija točno određena zaduženja ne mogu druge učiniti nezaposlenima;
- **povjerenje** – sumnja i dvostruka igra slabe svako vršenje autoriteta;
- **priznanje vlastite krivnje i vlastitih ograničenja** – priznanje bez straha nazivajući stvari pravim imenom;
- **ispravljanje i uzajamno opraštanje** – prisjetimo se vrijednosti bratskog ispravljanja;
- **strpljiva disciplina dijaloga, slušanja, suočavanja;**
- **trajan rad na sebi.**

Prolazeći tim putem, zajednica će moći postati mjestom stvarnog vršenja posluš prema Bogu i autoritetu koji služi radi ljubavi.

"Unutarnji hod sličan je radu koji su jednom obavljali ljudi da bi upalili vatru. Uudara se i ponovno se udara kamen o kamen, bez prestanka, sve dok se ne pojavi iskra. Da bi nastala vatra, potrebno je drvo, ali da bi buknila, treba čekati vjetar. Traži, dakle, uvijek u svom životu vatru, čekaj vjetar, jer bez vatre i bez vjetra naši dani nisu puno različiti od osrednjeg zatočeništva"⁹, napisala je Susanna Tamaro.

⁸ CATERINA DA SIENA, *Lettera* 189.

⁹ TAMARO S., *Più fuoco più vento*, Milano, Rizzoli, 2002., str. 183.